

Mojca Kunšek, direktorica Ajpesa
FOTO MATEJ DRUŽNIK

Dobra podjetja postajajo še boljša, tista, ki so poslovala slabo že prej, pa ostajajo slaba

Anketa Nadaljevanje gospodarskega okrevanja je odvisno od razmer na svetovnem trgu, pa tudi od davčne razbremenitve gospodarstva, omejitve sive ekonomije, preprečevanja veriženja podjetij, zmanjšanja zaposlenih v javnem sektorju in drugih reform

Mitja Smolko, direktor Creditreforma
FOTO IGOR ZAPLATIL

Slovensko gospodarstvo se stopopoma izvija iz krize, ki ga je prisilila v veliko prestrukturiranje. Najbolje so znajdejo dejavnosti, ki »od vedno« tekmujejo na tujih trgih. Velika težava je v tem, da se pritisk na razvojno šibka podjetja ni zmanjšal, tako da se število stečajev povečuje.

DAMJAN VIRŠEK

O tem, kako ocenjujejo »splošno zdravje« podjetniškega sektorja, so spregovorili Mojca Kunšek, direktorica Ajpesa, Mitja Smolko, direktor Creditreforma, Robert Petrič, direktor razvoja v družbi Bisnode, Damir Lovenjak, direktor Cofacea, in Goran Dolenc, vodja analitikov v Bonitetni hiši I.

Kakšne spremembe zaznavate v poslovnih podatkih podjetij v zadnjem obdobju?

KUNŠEK: Podatki o poslovanju slovenskih podjetij za leto 2014 so bili spodbudni. Prvič od začetka krize so namreč podjetja povečala prihodke na domačem trgu, zaradi izboljšanja konkurenčnosti ob okrepljenem tujem povpraševanju pa je bila še zlasti spodbudna rast prihodkov na trgu EU. Na odhodkovni strani so razmere na trgu energentov ugodno vplivale na gibanje stroškov energije, zaradi česar so slovenska podjetja dosegla rast dobička iz poslovanja. Nadaljeval se je tudi trend razdolževanja in zniževanja obrestnih mer ter s tem stroškov financiranja. Vse to je vodilo do rasti čistega dobička, čeprav donosnost kapitala ostaja relativno nizka.

PETRIČ: Slovensko gospodarstvo sloni na gospodarskih družbah, ki so v 2014 ustvarile 76,5 milijarde evrov prodaje in zaposlovale 432.906 oseb. Podjetniki so na drugi strani prodali za 4,8 milijarde evrov in zaposlovali desetkrat manj oseb. Izvor rasti prodaje pojasnimo lahko tudi z rastjo izvoza, ki se je povečal za 1,36 milijarde evrov. Družbe so ustvarile tudi 3,6-krat več bruto dobička kot podjetniki. Leto poprej so bile razlike veliko manjše. Opazen je trend zmanjševanja zadolženosti tako pri podjetnikih kot družbah. Slednje so za dobrih deset odstotnih točk bolj zadolžene kot podjetniki.

LOVENJAK: V zadnjem letu se nadaljujejo trendi, ki jih opažamo že dalj časa. Podjetja, ki so dobra, postajajo še boljša, podjetja, ki so

poslovala slabo že v preteklosti, pa ostajajo slaba oz. še slabša. Število stečajev in prisilnih poravnav še narašča, hitreje kot narašča število novoustanovljenih podjetij. Konec leta 2014 je bilo v insolventnih postopkih malo manj kot odstotek vseh slovenskih družb, kar je najvišja vrednost od osamosvojitve Slovenije. To nam da celotno sliko, da se razmere v gospodarstvu, gledano globalno, še naprej poslabšujejo.

DOLENC: Za leto 2014 sicer še nimamo končnih podatkov, ker finance za vse družbe, ki imajo revizijo ali konsolidacijo, še niso na voljo, kljub temu pa lahko na osnovi podatkov za družbe, ki niso bile v nikakršnem insolventnem postopku v obdobju 2011 do 2013, ugotovimo naslednje: prihodek družb ostaja na približno enaki ravni, dobiček družb se povečuje, delež kapitala v sredstvih se povečuje.

Ali vrnitev gospodarske rasti, ki jo zaznavamo na ravni gospodarstva kot celote, pomeni tudi, da so podjetja poslovno trdnjša, da imajo boljše bonitete?

KUNŠEK: Oživiljanje gospodarstva v poslovno okolje vnaša optimizem. Kljub temu pa ne gre spregledati, da se število podjetij z likvidnostnimi težavami (blokadam transakcijskih računov) letos ne zmanjšuje, temveč stagnira na relativno visoki ravni. Prav tako tudi število začetih insolventnih postopkov, predvsem stečajev, raste po stopnji, ki je še vedno precej visoka. Zato kljub pozitivnemu trendu še vedno svetujemo previdnost pri poslovanju in stalno spremljanje plačilne sposobnosti kupcev. Osnovni in ažurni podatki o slovenskih podjetjih so brezplačno na voljo na spletnih straneh Ajpesa.

SMOLKO: Niti ne, ker je treba paziti na to, kako trdne temelje ima podjetje – koliko je katero zadolženo.

PETRIČ: Gospodarstvo kot celota sicer res beleži rast v prihodkih, dobičku in zaposlovanju. A to še ne pomeni, da so se objema krize rešile vse dejavnosti in enako učinkovito. Zaznavamo, da se je najhitreje pobrala predelovalna industrija, ki je najbolj usmerjena na izvoz in že počasi prosperira zaradi povečanega povpraševanja na trgih sosednjih trgovinskih partneric. Hkrati so ravno podjetja iz dejavnosti proizvodnje med tistimi, ki so najbolj zmanjšala zadolženost – za skoraj pet odstotkov. To daje upanje za stabilnejše poslovanje tudi v prihodnje, sploh za sektor, ki je za trgovino drugi najpomembnejši

sektor v Sloveniji. Podobno velja tudi za trgovino, kjer rast po prihodkih (2,3 odstotka) sicer zaostaja za proizvodnjo (4,2 odstotka). Ne moremo pa tega trditi za nestabilno gradbeništvo, kjer zadolženost še vedno raste. Novi stečaji pa kažejo tudi na to, da se dejavnost še ni očistila slabih podjetij.

LOVENJAK: Podjetja, ki so vlečni konji slovenskega gospodarstva in generirajo gospodarsko rast, so poslovno zelo stabilna. Na naših lestvici, kjer ocenjujemo podjetja z ocenami od 0 do 10 (pri čemer 0 pomeni, da je v insolventnem postopku, 10 pa, da je v odličnem stanju), imajo takšna podjetja oceno 6 ali višje. Ocena je precej odvisna od panoge, v kateri poslujejo. Za kapitalno intenzivna podjetja oz. v panogah z nizko maržo je ocena 6 ali 7 že odlična. Na drugi strani so podjetja v nižnih industrijah z visoko maržo, kjer ni nobena težava doseči oceno 8 ali višje. Na bonitetno oceno namreč vplivata predvsem višina kapitala in usklajenost kratkoročnih sredstev s kratkoročnimi obveznostmi. Sicer pa – dobra podjetja postajajo še boljša, slaba pa slabša.

DOLENC: Stabilizacija razmer v gospodarstvu in uspešnejše poslovanje podjetij se posredno kaže tudi v boljših bonitetah družb. Povezava sicer ni povsem linearna, saj se tudi modeli za izračun bonitetnih ocen družb s časom razvijajo, nadgrajujejo in izpopolnjujejo. V letu 2014 smo v Bonitetni hiši i osmim odstotkom slovenskih družb izboljšali rating. V ostalih smo ga znižali, pri ostalih ni bilo spremembe v ratingu. Sicer je imelo lani po merilih Dun & Bradstreet 4,4 odstotka vseh slovenskih družb najboljši možni rating.

Po dostopnih podatkih se plačilni roki spet podaljšujejo. Kje so po vašem vzroku za slabšo likvidnost, kakšne negativne posledice to povzroča?

KUNŠEK: Število podjetij z likvidnostnimi težavami, ki se kažejo v blokadah transakcijskih računov, se ne zmanjšuje, ampak stagnira na relativno visoki ravni glede na stanje pred začetkom krize. Slabša likvidnost gospodarstva je posledica različnih dejavnikov, med katerimi velja izpostaviti otežen dostop do bančnih posojil, veliko število insolventnih postopkov in previdnost kupcev, ki se kaže v šibkem domačem povpraševanju. Otežen dostop do bančnih posojil je posledica dejstva, da je slovensko gospodarstvo v krizo vstopilo prezadolženo, banke pa so zaradi povečanja deleža nedonosnih posojil in pomanjkanja kapitala

postale bolj konservativne pri posojilni aktivnosti. S povečanjem števila insolventnih postopkov se povečuje tudi število podjetij, ki so v teh postopkih izgubila svoje terjatve, kar pomeni dodatno breme za tekočo likvidnost. Predvsem so na udaru podjetja, ki večino svojih proizvodov prodajo na domačem trgu, kjer je povpraševanje relativno šibko. V izvoznem sektorju so trendi bistveno bolj pozitivni.

SMOLKO: Res je, tudi sami smo zaznali, da se plačilni roki ponovno podaljšujejo. Po vmesnem obdobju, ko so bile razmere boljše, se je v zadnjega pol leta do leta sama disciplina poslabšala. Glede na informacije, ki jih dobivamo od strank s trga, prihaja do »verige«. Eden vzrokov je tudi, da so podjetja prišla do svojih limitov. Ob plačevanju tekočih obveznosti in naročil se vedno bolj ukvarjajo s prestrukturiranjem dolgov in njihovim poplačilom, da si lahko zagotovijo preživetje. Negativne posledice so vidne na več ravneh: zamujanje plačil drugim podjetjem, ni novih zaposlitev, niti dviga plač, stresno okolje tako za podjetja (na trgu) kot zaposlene.

LOVENJAK: Likvidnost oz. hitrost denarnega toka je po naših analizah glavni vzrok insolventnosti. Usklajevanje plačilnih rokov na nabavni in prodajni strani je največja umetnost pri zagotavljanju ustrezne likvidnosti. Večja podjetja in država, ki izhajajo iz svoje pozicije moči, so v bistveno boljšem položaju pri dogovarjanju plačilnih rokov. K temu pripomore tudi močna konkurenca, kjer so daljši plačilni roki eden izmed glavnih adutov, ki pripomorejo pri pridobitvi poslov. Po naših izkušnjah so plačilni roki sicer stabilni, prav tako se je znižalo število povprečnih dni zamud, vendar je to spet odvisno od panoge in pogajalske moči. Najhujša posledica poslabšanja likvidnosti je, da podjetje konča v prisilni poravnavi ali v stečaju. Banke so še zmeraj zelo previdne pri dodeljevanju kreditov, posebej za obratna sredstva, tako da morajo biti takšna podjetja zelo kreativna pri zagotavljanju ustrezne likvidnosti.

DOLENC: Glede na naše vire o plačilih, ki pa ne predstavljajo nujno reprezentativnega vzorca, se plačilni roki že od leta 2009 skrajšujejo, se je pa dinamika skrajševanja plačilnih rokov v zadnjih letih upočasnila oz. stabilizirala. Ugotavljamo pa, da se je v zadnjih šestih mesecih spet začel povečevati delež nepravočasno plačanih računov. Še decembra 2014 je

znašal 35 odstotkov, junija 2015 pa kar 44 odstotkov.

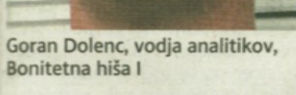
Veliko podjetij, ki so se spopadala s krizo, je močno zadolženih in se trudi prestrukturirati svoje dolgeve. Kako uspešna so, kako proces razdolževanja vpliva na njihovo boniteto oz. stopnjo tveganja, ki ga za druge pomeni poslovanje z njimi?

KUNŠEK: Rast in razvoj podjetij je seveda mogoče dosegati le z inovativnimi aktivnostmi in dovolj razpoložljivim kapitalom. Podatki kažejo, da se je lani nadaljeval trend razdolževanja slovenskega gospodarstva, dobri rezultati iz poslovanja so omogočili celo povečanje dinamike razdolževanja. Zmanjšanje zadolženosti zato ugodno vpliva na bonitetno oceno podjetja, pri čemer velja poudariti, da je ocena tveganja odvisna ne le od zadolženosti podjetja, ampak tudi od drugih dejavnikov, na primer dobičkonosnosti, likvidnosti, učinkovitosti upravljanja obratnega kapitala.

SMOLKO: Nekatera podjetja so bolj, druga manj uspešna pri prestrukturiranju dolga, saj to pomeni tudi nujnost prestrukturiranja v podjetjih samih. Samo uspešnost je za zdaj še težko oceniti, ker je bilo uvedenih kar nekaj novih postopkov (npr. preventivno prestrukturiranje), in bo čas pokazal, ali bo to uspešno ali ne ali pa se je mogoče s tem v nekaterih primerih samo podaljšala agonija podjetja. Mi smo pri svojem ocenjevanju vedno zelo previdni in takšna podjetja strogo ocenimo.

PETRIČ: Zadolženost podjetij je odvisna od posamezne dejavnosti. Najbolj se je povečala v rudarstvu, največje izboljšanje pa je bilo v dejavnosti preskrbe z vodo. Ponovno sta največjo sposobnost okrevanja pokazali izvozno usmerjeni proizvodnja in trgovina. Podjetja v tej panogi so se kapitalno najbolj okrepila, celo bolj kot gospodarstvo v povprečju. Finančno prestrukturiranje je seveda možno izvesti na več načinov. Najbolj dolgotrajen način je skozi postopek insolventne zakonodaje. Dlje kot ta traja, bolj boleče je za podjetje. Najhitrejši način je vsekakor, da se podjetje prestrukturirani loti samo, bodisi v dogovoru z bankami bodisi s pomočjo lastnega financiranja prek dobička, (če seveda podjetje ima to možnost). Vsekakor podjetje pogosto nima takih možnosti, zato poseže tudi na področje stroškov, ki jih poskuša prestrukturirati. Ta način pogosto prinese tudi padeč števila delovnih mest. Pri izračunavanju bonitetne ocene vsekakor upoštevamo tudi delež dolgov v financiranju in servisiranje dolga. Manj zadolžena podjetja so načeloma manj tvegana. Če podjetje izkazuje tudi dobiček, pomeni, da je sposobno samo financirati dolgove, kar dviguje tudi bonitetno oceno podjetja.

LOVENJAK: Naša primarna dejavnost je ugotavljanje, katera podjetja bodo preživela v nadaljnjih 12 mesecih in katera ne. Kreditne zavarovalnice imamo zelo pomembno vlogo pri prestrukturiranju. Našim strankam oz. dobaviteljem

Robert Petrič, direktor razvoja v podjetju Bisnode
FOTO ARIHV BISNODEDamir Lovenjak, direktor Cofacea
FOTO ARIHV COFACEGoran Dolenc, vodja analitikov, Bonitetna hiša I
FOTO BONITETNA HIŠA I

Uspešna podjetja, rastejo, imajo tudi stabilno poslovno boniteto. Na fotografiji je proizvodnja v družbi Arcont. FOTO JOŽE POJBIČ

Podjetja v številkah

Dobiček je zrasel bolj kot prodaja

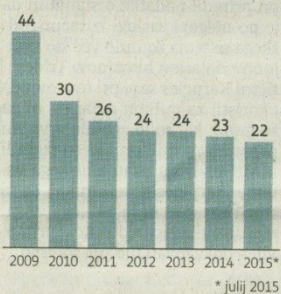
Bruto dobiček v milijonih evrov	2013		2014	
	podjetniki	družbe	skupaj	skupaj
podjetniki	320	538	366	1.330
družbe	538	1.330	858	1.696
skupaj	858	1.696		

Prodaja in izvoz v milijonih evrov	PRODAJA		IZVOZ	
	2013	2014	2013	2014
podjetniki	4.680	4.771	554,1	552
družbe	74.408	76.504	26.727	28.092
skupaj	79.088	81.275	27.281	28.644

Zadolženost in zaposleni	ZADOLŽENOST		ZAPOSENI	
	2013	2014	2013	2014
podjetniki	43,82 %	42,32 %	42.437	41.632
družbe	56,07 %	53,83 %	425.833	432.906
skupaj	/	/	468.271	474.537

Plačilni roki se skrajšujejo

povprečni plačilni rok (dni)

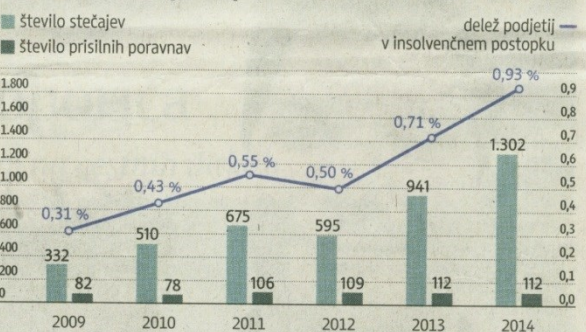

Podjetja imajo manj dolga

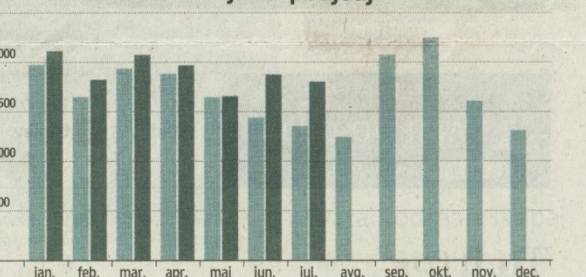
povprečen delež dolžniškega financiranja

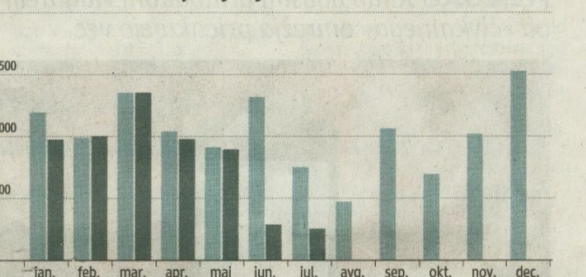
Gibanje števila postopkov zaradi insolventnosti

Število novoustalovljenih podjetij

Število izbranih podjetij

DELO Vir: I. d. o. o., Ajpes, Coface, Bismode

odobravamo kreditne limite za podjetja, ki jih ocenjujemo, kar je podlaga za poslovanje na odloženo plačilo. Če mi znižamo ali ukine-mo kreditne limite, dobavitelji od svojih strank večinoma zahtevajo predplačilo ali druge, dražje oblike zavarovanja. Večina podjetij se namreč financira na račun dobaviteljev. V zadnjem obdobju budno spremljamo nekaj velikih družb, ki so v procesu prestrukturiranja, in za zdaj lahko rečemo, da vsem dobro kaže in da so na dobri poti, da se izkopljejo iz težav. To se seveda kaže tudi v njihovi boniteti. Sicer pa smo se do zdaj naučili, da bolj ko so takšna podjetja transparentna in pripravljena komunicirati, večja je verjetnost, da se bodo uspešno prestrukturirala in obratno.

DOLENC: V povprečju slovenske družbe v zadnjih letih znižujejo delež dolžniškega financiranja. Zato se stopnja tveganja njihovega poslovanja znižuje, to pa ima pozitiven vpliv na končno bonitetno oceno.

Kakšne spremembe so izkušnje iz let krize prinesle v vaše delo? Katere informacije o podjetjih vrednotite previdneje (bolj strogo?) in kako ste poskrbeli, da pridobivate čim bolj zanesljive informacije?
KUNŠEK: Kvaliteta bonitetnih informacij oz. vrednost informacije je odvisna od nabora in dostopnosti uporabljenih podatkov o podjetju in njegovem tekočem poslovanju, od kvalitete bonitetnega modela in od informacijsko

podprtega sistema, ki zagotavlja potrebno ažurnost. V Ajpesu pri ocenjevanju podjetij uporabljamo uradne podatke, za večino katerih smo tudi primarni vir: podatke iz Poslovnega registra Slovenije in Registra transakcijskih računov, ki so vsak dan ažurirani, podatke iz letnih in revidiranih letnih poročil ter mnenj revizorja, podatke o dospehlih neporavnanih obveznostih poslovnih subjektov in podatke o insolventnih postopkih. Pri oceni tveganosti oz. bonitetni oceni upoštevamo tudi tveganost panoge, v kateri podjetje posluje. Prav tako vsako leto opravljamo testiranje veljavnosti bonitetnih ocen in napovedne moči modela. Vse to nam je omogočilo, da smo lahko v postopek ocenjevanja zelo hitro vključili nove dejavnike tveganja, ki jih je prinesla kriza. Naše bonitetne ocene pogosto veljajo za stroge, vendar napovedna moč modela kaže, da so napovedi natančne.

SMOLKO: Med drugim smo pri ocenjevanju postali še bolj previdni, določenim podatkom smo namenili večjo pozornost in imajo zato večji pomen pri ocenitvi. Hkrati je pomembno, da se podjetja ves čas spremlja, nadzira in pričakuje tudi nepričakovano. Kar precej poudarka dajemo (poleg standardnih finančnih podatkov), t. i. mehkim podatkom, ki jih pridobivamo iz različnih medijev, trga, strank, in lahko podajo ključno informacijo o tem, kaj se dejansko s podjetjem dogaja. Vsekakor so še vedno pomembne informacije o blokadah, tožbah, davčnih dolžnikih/neplačnikih. Skladno

s tem uporabljamo informacije iz vseh razpoložljivih virov.

PETRIČ: Kriza je prinesla še večjo potrebo po večji transparentnosti trga in s tem nove vire informacij, kot so: Supervizor, davčne oaze, davčni neplačniki in drugi sezname, ki jih v Bismodu vključujemo v naše storitve in modele za napovedovanje dogodkov, in se upoštevajo tudi pri izračunavanju bonitetnih ocen. Zadnji model ki smo ga razvili, napoveduje verjetnost stečajev z visoko napovedno močjo, in temelji na najnovjših podatkih in upošteva zadnje trende obnašanja gospodarstva, dejavnosti in posameznega podjetja iz različnih vidikov. Uporabnikom bo dosegljiv zgodaj jeseni v sklopu produkta Portfolio Intelligence.

LOVENJAK: Pri ocenjevanju družb se poslužujemo štirih virov podatkov. Prvi vir je Ajpes, od koder pridobimo uradne podatke (registracijske in finančne podatke), oz. sorodna institucija v državi družbe, če govorimo o bonitetah tujih družb. Drugi vir podatkov je družba sama – podjetje kontaktiramo in preverimo, ali vsi uradni podatki držijo, prav tako pa jih povprašamo o informacijah, ki niso javno dostopne (nedavne investicije, predstavništva v tujini, delež uvoza, izvoza, pomembnejši kupci in dobavitelji, lastništvo poslovnih prostorov, vozni park, pridobljeni certifikati). Tretji vir podatkov so podatki iz medijev, poslovne skupnosti, panožnih združenj. Četrta, in za nas najpomembnejši vir, za katere vemo, da

so naša konkurenčna prednost, so podatki, pridobljeni znotraj kreditne zavarovalnice. To so podatki o zamudah pri plačilih, zunajso-dnih in/ali sodnih izterjavah ter naše izpostavljenosti do podjetja v okviru kreditnega zavarovanja. V naši podatkovni bazi znotraj skupine Coface imamo vsak dan sveže podatke o več sto milijonov družb, ki jih s pridom uporabljamo pri ocenjevanju družb.

DOLENC: V Bonitetni hiši i, partnerski družbi največje bonitetne hiše na svetu Dun & Bradstreet, smo poskrbeli, da je v model za izračunavanje bonitetnih ocen družb in kreditnih poročil vključenih čim več relevantnih spremenljivk, prilagajamo tudi njihove uteži v končni oceni. Nenehno tudi skrbimo, da so naši viri čim bolj verodostojni, številčni, raznoliki in ažurni.

Kako ocenjujete možnosti, da bo postalo gospodarsko okrevanje v Sloveniji stabilno in se bo nadaljevalo tudi v prihodnjih letih?
KUNŠEK: Rezultati poslovanja slovenskih podjetij v letu 2014 so spodbudni in vlivajo optimizem. Kljub temu podjetjem še vedno svetujemo, naj spremljajo poslovanje svojih poslovnih partnerjev in tudi konkurentov. Na naši spletni strani je na voljo veliko brezplačnih informacij o poslovnih subjektih, pri čemer pa jim celovit vpogled v njihovo poslovanje omogoča le pridobitev naše bonitetne informacije. Prav tako pa zainteresirane poslovne subjekte z eOpomnikom tekoče obvešča-

mo o poslovnih tokovih njihovih poslovnih partnerjev, saj menimo, da je prava informacija na pravem mestu ključ do poslovnega uspeha.

SMOLKO: To je odvisno predvsem od trga, gospodarskih razmer, fleksibilnosti podjetij, razmišljanja »outside of the box«, iskanja novih priložnosti. Ker je širitev v Sloveniji omejena s trgom, je pomembno, da so podjetja navzoča na tujih trgih. Seveda se ob tem pojavlja vprašanje, na katere trge se širiti, to je pa že poslovna strategija podjetij. Vsekakor pa je pri tujih trgih treba dati velik poudarek temu, kar se na njih dogaja in kaj se dogaja z našim kupcem, partnerjem. V primeru Rusije smo lepo videli, kaj so omejitve pomenile za nekatera slovenska podjetja.

PETRIČ: Trenutno je slovensko gospodarstvo razdeljeno na dva pola – velika podjetja, ki so večinoma v državni lasti, in mikro podjetja, za katere je značilna nestabilnost – veliko dinamike in menjave (veliko novih in veliko izbrisov), kar je povezano z naravo mikro podjetij. Da bi se stabilnost gospodarstva lahko nadaljevala, je treba delovati v dve smeri – stabilizirati velika podjetja in paradne sektorje (trgovino, proizvodnjo, gradbeništvo, energetiko), ki še vedno prinesejo največ prihodkov in dobička, ter se še bolj odpreti tujini, tudi na področju investicij. V velikih podjetjih je neposredno ali posredno udeležena država, ki po analizah Bismode ni najboljši gospodar. Podjetja v državni lasti so namreč manj uspešna in manj učinkovita od povprečja podjetij v zasebni ali tuji lasti.

LOVENJAK: Stabilnost gospodarskega okrevanja bo precej odvisna od stabilnosti širšega okolja. Predvsem to pomeni politično stabilnost v Sloveniji, saj nujno potrebujemo kontinuiteto v izvajanju začrtanih ukrepov in uvajanje strukturnih sprememb, ki bodo vplivale na konkurenčnost našega gospodarstva. Glede na izvozno usmerjenost slovenskega gospodarstva smo zelo odvisni od povpraševanja na tujih trgih. Če se bo kitajsko gospodarstvo resnično ohladilo, bo to prizadelo tudi nas. Na drugi strani smo Slovenci zelo previdni in počasni pri spremembah. Ko nas je doletela kriza, smo si še lep čas zatiskali oči, da krize ni, zdaj ko pa krize, vsaj na papirju, res ni več, se še zmeraj obnašamo zelo previdno in smo zelo skeptični do dejstev. To se seveda kaže v porabi gospodinjskih. Izvoz ne more sam poganjati gospodarskega okrevanja na dolgi rok, potrebujemo tudi domačo potrošnjo in investicije.

DOLENC: Nadaljnje gospodarsko okrevanje v Sloveniji je odvisno od številnih dejavnikov, kot so strukturne reforme, predvsem davčna razbremenitev gospodarstva, racionalizacija poslovanja, odprava sive ekonomije, preprečevanje veriženja podjetij, zmanjšanje zaposlenih v javnem sektorju in odprava administrativnih ovir. Napoveduje se povečanje zasebne potrošnje, bolj zbuja skrb napovedan upad državne potrošnje. Skrbi tudi ponovno zaostrovanje krize v gradbenem sektorju, katerega aktivnost ima sicer nekoliko zakasnen, a močan vpliv na ostale gospodarske panoge.

AJPES nepogrešljivi primarni vir informacij o poslovnih subjektih

Insolventnih je vedno več podjetij

PREVERITE BONITETO!

www.ajpes.si | bonitete@ajpes.si